

AVRUPA BORÇ KRİZİ'NİN İZİNİ SÜRMEK: MALİ DİSİPLİN

Dr. Zafer SEZGİN*

ÖZET

Maastricht Anlaşması parasal ve mali disiplin sağlanması için çeşitli kriterler kabul etmiştir. Mali disipline dönük kriterler bütçe açığı ve borçlanma kriteridir. Bu kriterlerin gelişimi izlendiğinde son yıllarda mali disiplinin sağlanamadığı görülmektedir. Euro Bölgesi ekonomilerinde tek para politikasına karşın çok başlı maliye politikası uygulaması bozulan mali disiplinin yeniden tesisi üzerinde olumsuz bir etki yapmaktadır. Bu durumda kriz önlenemediği gibi giderek derinleşmektedir. Mali disiplin olmaksızın para politikasının tek başına etkili olması mümkün değildir. Mali disiplin sağlanması konusunda atılacak adımlar krizin sona ermesinde belirleyici olacaktır.

Anahtar Kelimeler: Avrupa Borç Krizi, mali disiplin, Maastricht Anlaşması, bütçe açığı kriteri, borçlanma kriteri

PURSUIING EUROPEAN DEBT CRISIS: FISCAL DISCIPLINE

ABSTRACT

Maastricht Treaty accepts some criteria for securing fiscal and monetary discipline. Fiscal discipline criteria consist of budget deficit and public borrowing criteria. On monitoring these criteria it is obvious that fiscal discipline is not provided in recent years. There is one monetary policy but lots of fiscal policies at EU. This effects efforts that aim re-constituting fiscal discipline negatively. So economic crisis increases. Monetary policy can not be effective without fiscal policy. For ending crisis providing fiscal discipline is crucial.

Key Words: European Debt Crisis, fiscal discipline, Maastricht Treaty, budget deficit criteria, public borrowing criteria

* Dr. Zafer Sezgin, Ziraat Bankası Şube Müdürü zsezgin@ziraatbank.com.tr

1. GİRİŞ

2008 Küresel Ekonomik Krizi'nin ortadan kaldırılması için gelişmiş ülkeler yaygın bir şekilde para ve maliye politikası tedbirleri uygulamaya sokmuşlardır. Merkez bankaları miktarsal kolaylaştırmalarla likidite sağlamışlar, hükümetler de harcama artışları ve vergi indirimleriyle açık bütçe politikaları izlemişlerdir. Bu politikalar 2011 yılında yeni bir krizin tohumlarını ekmiştir. Borçluluk oranlarındaki ve kamu açığındaki artışın düzeltilmesinde mesafe alınmakta zorlanması piyasalarda özellikle bazı ekonomilerde borçların sürdürülebilirliği ile ilgili endişelerin artmasına neden olmuştur. Bu defa önlem olarak para politikası ile finansal politikalara ağırlık verilmiştir.(Batrel, 2008, s.9) Para politikasını tek başına Avrupa Merkez Bankası'nın, maliye politikasını ise her bir ekonomi yönetiminin münferiden yürütmesi bu politika tercihi belirleyici neden olarak görülebilir. Avrupa ekonomisi için tek bir para politikası ve çok sayıda maliye politikası söz konusudur. 2011 yılında Avrupa'da başlayan ekonomik krizde bu temel bir nedendir. Krizin belki ortaya çıkmasında ancak kesin olarak ise derinleşmesinde, çözümünün giderek zorlaşmasında çok başlılık nedeniyle mali disipline dönük önlem alınmaması belirleyici olmuştur.

2011 yılında avrupa ekonomilerinde başgösteren sorunların analizi yapılırken çeşitli çalışmalarda çeşitli yönlere dikkat çekilmiştir. Bu çalışmada krizin kamu maliyesi yönü incelenecektir. Maliye politikasının serencamı bize bugünkü kriz hakkında dikkate değer şeyler söylemektedir. Ekonomilerin bütçe açıkları ve borçluluk oranlarındaki değişimi ve mali disiplin gereğini bu açıdan inceleyeceğiz.

2. KAVRAMSAL ÇERÇEVE: MALİ DİSİPLİN

Mali disiplin müdahaleci devlet anlayışının sonucu olarak taşınamaz hale gelen borç stoklarının sürdürülebilir hale getirilmesi için yapılacakların ifade edildiği bir çerçevedir. Bu çerçevenin içinde pek çok şey vardır. Kamusal hizmet performansının iyileştirilmesinden kamu sektörü verimliliğinin artırılmasına, harcamaların azaltılıp gelirlerin artırılarak faizdışı fazla yaratılmasına, faizdışı fazlanın borçlanmanın sürdürülebilirliğini sağlamasına kadar çeşitli kavramları barındırır. Bu çalışmada Avrupa Borç Krizi'nde tek başına parasal politika izlemek yerine onun yanısıra mali disiplini sağlayacak maliye politikasının izlenmesi düşüncesi doğrultusunda mali disipline değinilmektedir. Borçlanmanın sürdürülebilirliğinin sağlanması için faizdışı fazla yaratılması ve bunun ne şekilde gerçekleştirileceğiyle ilgili düşünceler ifade edilmektedir.

2.1. Mali Disiplinin Performans Ölçütü: Faiz Dışı Fazla

Faiz dışı fazla yüksek borç stokuna sahip, borçlanma maliyeti yüksek, borçların çevrilebilirliğine ilişkin kuşkuvarın kuvvetli olduğu gelişmekte olan ülkelerde yaygın olarak başvurulan bir çipadır.(Karakurt ve Akdemir, 2010, s.246-247) IMF tarafından performans kriteri olarak yaygın bir şekilde kullanılır.(Ceylan, 2010,

s.392) Faiz dışı fazla, kamu kuruluşlarının yıllık performanslarının analitik bir şekilde hedeflenmesi ve ölçülebilmesi için geliştirilen yöntemlerden de birisidir.(Cansız, 2006, s.69) Bu yönüyle kamu maliyesinin performansını denetleyen bir araç haline gelir. Faiz dışı fazla borçların çevrilebilmesine ilişkin bir güvence ve yabancı bir otoriteye karşı yükümlülük olarak daha çok gelişmekte olan ülkelerde, kamu kurumlarının etkinliğini ölçmede ve kamuoyunca denetlenmesinde kullanıldığında daha çok gelişmiş ülkelerde karşımıza çıkmaktadır.

Bütçe gelirleri faiz dışı harcamaları karşıladıktan sonra geriye kalan, faiz dışı fazladır. Oransal olarak ise kamu gelirlerinin faiz dışı kamu giderlerini karşıladıktan sonra kalan kısmın milli gelire oranıdır. Gelirler faiz dışı harcamaları karşılamazsa birincil açık söz konusudur. Önceleri sürekli olarak birincil açık veren ekonomiler bu açığı kapatmak için borç stokunu artırmışlardır.(İnan, 2003, s.19) Şimdi ise yüksek birincil fazla vererek bu ilk günahlarının kefaretinin ödemektedirler. Borç stokunun taşınmaz boyutlara ulaşması faiz dışı fazla kavramının önem kazanmasına neden olmuştur. Faiz dışı fazla iki açıdan önem taşımaktadır. Birincisi alacaklılara güvence verilmesi açısından önemlidir. Borç yükü ağır iken borçlanmanın sürdürülebilirliğini sıkı maliye politikaları ve buna bağlı olarak verilecek faiz dışı fazla sağlayabilir.(Gürdal, 2008, s.422) İkinci olarak ise borçlanma üzerindeki baskının hafifletilmesini sağlar. Faiz ödemek için ek kaynak yaratılacak olması hem borçlanma gereksinimi hem de reel faizleri düşürür.(Özmen ve Yalçın, 2007, s.8)

2.2. Borçların Sürdürülebilirliği

Bir ekonomide borçların sürdürülebilirliği algısını etkileyen çeşitli değişkenler vardır. Milli gelir büyümesi, kamunun borç stoku, reel faizler ve faiz dışı fazla bunların başlıcalarıdır.(Ulusoy ve Cural, 2006, s.9-10) Tüm ekonomik göstergelerde önemli etkileri olan enflasyon, borcun sürdürülebilirliği açısından da önemlidir. (Karakurt ve Akdemir, 2010, s.247) Enflasyon reel faizleri belirleyerek borçlanma dinamikleri üzerinde etkili olur. Yüksek enflasyonun yatırım ortamını olumsuz etkilemesi, güven ortamını zedelemesi, enflasyonun neden olduğu verim kayıpları ve bütçeye verdiği yükler borçlanma dinamiklerini olumsuz etkileyecektir. Faiz dışı fazla enflasyonu aşağı çekerek de borçlanmanın sürdürülebilirliğine katkı sağlayacaktır. (Karakurt ve Akdemir, 2010, s.247) Borçlanmanın sürdürülebilirliğinin analizinde dönemlerarası borçlanma kısıtı yaklaşımı öne çıkmaktadır. Bu yaklaşım borçlanmanın yeni borçlanmalar ile sürdürülmesinin mümkün olmadığını, borçlanmayı sürdürülebilir kılanın faizdışı fazla olduğunu ifade etmektedir.(Aslan, 2009, s.229) Sürdürülebilir borçlanma borç stokunun milli gelire oranının uzun vadede sabit kalması demektir.(Ceylan, 2010, s.390) Borçlanma maliyetini azaltmada faiz dışı fazla etkili olur. Faiz dışı fazla hedeflerine ulaşılması, kamu kesimi borçlanma gereksiniminin ve risk priminin hızla düşmesini, crowding-out etkisinin azalmasını ve özel kesimin finansman kısıtının azalmasını sağlar. (Özmen ve Yalçın, 2007, s.8)

2.3. Faiz Dışı Fazlayı Sağlayacak Maliye Politikası

Faiz dışı fazla vermek için yapılacak birkaç şey vardır. Ya gelirleri artırmak ya da faiz dışı harcamaları azaltmak ya da ikisini bir arada gerçekleştirmek.(Ulusoy ve Cural, 2006, s.3) Gelir artışı denen şey daha çok vergi gelirlerindeki artışı ifade etmektedir. Devletlerin olağan geliri vergidir. Gelişmiş ülkelerde tüm gelirlerin %90-95'i vergi gelirleridir.(İlhan, 2007, s.2) Bunun dışında cezalar, gecikme zamları, faktör gelirleri gibi gelirler de söz konusudur. Bunlardan da gelir artışına katkı gelebilir. Özellikle gelişmekte olan ülkelerin yürüttükleri istikrar programlarında kısa vadede hedeflerin tutması için kamu mallarının ve işletmelerinin elden çıkarılarak bir defalık gelirler sağlandığı, bu şekilde performans kriterlerinin tutturulmaya çalışıldığı görülmektedir.(Aydoğdu, 2004, s.18)

Faiz dışı fazla hedefinin uzun vadeli tahribatını önlemek için bazı uygulamalar gündeme gelmiştir. Bunlardan biri ekonomilerinin büyüme ve yatırım potansiyellerini etkilemeyecek, sosyal politikalardan vazgeçilmesine neden olmayacak şekilde faiz dışı fazla hedeflerini belirleyeceklerini deklare eden Brezilya ve Arjantin'dir. Bu iki ülke Copacabana Act ile faiz dışı fazlanın uzun vadeli zararlarından korunma iradesini ortaya koymuşlardır.(Alexander, 2011)

Vergi gelirlerini artırmanın en sağlıklı yolu vergiyi tabana yayarak vergi kaçacağını azaltmak böylece vergi hasılatını sağlıklı bir şekilde artırmaktır. Vergiyi tabana yaymak için yapılması gereken ilk iş kayıtdışılığı önlemektir. (İlhan, 2007, s.3) Kayıtdışılık vergi tabanını daraltarak vergi potansiyelini düşürür. Kayıtdışılıkla benzer bir etkiye istisna ve muafiyetler neden olmaktadır.(Saatçi, 2007, s.94) Vergi sisteminin karmaşıklığından faydalanarak vergiden kaçınma adalet ve etkinliği azaltıcı rol oynar. Vergi gelirlerini artırmanın diğer bir yolu vergi oranlarını ve vergi çeşitlerini artırmaktır. Bu tedbirin sonuç vermesi için vergi tabanının geniş olması çok önemlidir. Vergi reformu, kayıtdışılığı kayıt altına alma, bir defalık servet vergisi getirilmesi, devlet borçlanma kağıtlarından vergi alınması ve Tobin benzeri uluslararası bir işlem vergisi vergi hasılatını artırabilir.

Faiz dışı fazla borç stokunun azaltılmasında ve borçlanma maliyetinin düşürülmesinde önemlidir. Ancak yeterli değildir. Reel faiz oranları ve büyüme hızı da iki önemli parametredir. Reel faiz oranlarının büyüme oranının altına çekilmesi gereklidir. Faiz dışı fazlanın fonksiyonu milli gelir artış hızının üzerine bir borç ödeme kapasitesi ilave etmesidir. Böylece öncelikle borç stokunun artışı önlenecek daha sonra da trend tersine çevrilerek borç stoku azaltılacaktır.

3. PARASAL VE MALİ DİSİPLİN KRİTERLERİ VE GERÇEKLEŞMELER

Avrupa entegrasyonu açısından Ekonomik ve Parasal Birlik önemli bir aşamadır. Bu aşamada üye ülkelerin, ulusal paralarından vazgeçerek ortak parayı kullanmaları, para ve döviz kuru politikalarını Avrupa Merkez Bankasına devretmeleri

gerekmektedir. EPB para politikası yetkisini üye ülkelerin elinden alırken, maliye politikası yetkisini subsidiarite ilkesine göre üye ülkelere bırakmıştır. Maastricht ekonomik kriterleri, fiyat istikrarı, faiz oranı, devletin mali durumu ve döviz kuru kriteri olmak üzere dört kriterden oluşmaktadır. Bu kriterlerin üçü (enflasyon, faiz, döviz kuru kriterleri) parasal disiplini, diğer kriter (devletin mali durumu) mali disiplini sağlamaya yöneliktir.

Yakınlaşma Kriterlerine İlişkin Protokolün 1. maddesinde “fiyat istikrarı kriteri, bir üye ülkenin, sürdürülebilir fiyat istikrarına sahip olması ve inceleme öncesindeki 1 yıllık dönemde, en iyi performans gösteren üç üye ülkenin (yani en düşük enflasyona sahip üç üye ülkenin) yıllık enflasyon ortalamalarının % 1,5’ini aşmayan bir enflasyon oranına sahip olması şeklinde tanımlanmaktadır. (Akçay, 2008, s.24) İkinci yakınlaşma kriteri uzun vadeli faiz oranlarıdır.(Akçay, 2008, s.26) Uzun vadeli faiz oranlarının yakınlaşmanın sağlamlığı ve döviz kuru istikrarını belirlediği için önemli olduğu belirtilmektedir. Üçüncü yakınlaşma kriteri ise döviz kuru kriteridir. ATKA’nın 121. maddesine göre, “bir üye ülkenin parasının son iki yıl devalüe edilmemiş olması ve Avrupa Para Sistemi’nin döviz kuru mekanizması içinde belirlenen normal dalgalanma marjları içinde kalması” ile üye ülkenin döviz kuru kriterini sağlamış olduğu kabul edilmektedir.(Akçay, 2008, s.26) Mali durum kriteri ise bütçe açığı ve borçlanmaya ilişkindir. Bütçe açıklarının GSYH’nin % 3’ünü geçmemesi (bütçe açığı kriteri) ve kamu borçlarının GSYH’nin % 60’ını aşmaması (borç kriteri) durumunda bu kriter yerine getirilmiş olmaktadır.(Akçay, 2008, s.26)

Parasal ve mali disiplini sağlayamayan üye ülkelere, Maastricht Anlaşması’nda yer alan dört yaptırımdan bir tanesi veya hepsi uygulanacaktır. Bu yaptırımlar; üye ülkelerin bonolarının sağlıksız olduğu yönünde bildiri yayımlanması, Avrupa Yatırım Bankasının ilgili ülkeye borç vermemesi, Avrupa Birliğine faizsiz depozito yatırılması zorunluluğu ve para cezası şeklindedir.(Akçay, 2008, s14)

3.1. Kamu Açığı

Maastricht Kriterlerinin kamu maliyesine ilişkin ilk koşulu kamu açığının milli gelire oranının %3’ün altında olmasıdır. Mali disiplin için ilk koşul kamu açığına ilişkindir. Gelirlerin nereden temin edildiği, vergi gelirlerinin bileşimi, harcamaların hangi alanlara yapıldığı, faiz harcamalarının ağırlığı, birincil denge gibi hususlar mali disiplin açısından önemli olsa da bunların tümünün kamu açığında konsolide edildiğini söyleyebiliriz. Kamu gelirleri kamu giderlerini karşılamaya yetmediğinde açık oluşmaktadır. Bu açığın finanse edilmesi gereği ortaya çıkar. Kamu kesimi borçlanma gereksinimi denen olgu bu açığın finanse edilmesi için ne kadar borçlanma yapılması gerektiğini ifade eder. Son 10 yılda Euro Bölgesinde verilen açığın 2009 ve 2010 hariç toplamda Maastricht Kriterleriyle uyumlu olduğu görülmektedir. 2008 Küresel Krizi Avrupa’ya ulaştıktan sonra kamu açığı ciddi biçimde artmıştır. 2008 yılında Euro Bölgesi toplam kamu açığının GSYH oranı %2,1 iken 2009 ve 2010 yılında %6,4 ve %6,2 olarak gerçekleşmiştir.(Tablo 1) bu

oranlar kriterin iki katından daha fazla bir kamu açığı verildiğini ortaya koymaktadır. 2009 ve 2010 yılında Maastricht kamu açığı kriteri bu kadar yüksek biçimde ihlal edildikten sonra 2011 yılında da açığın devam etmesi risk algısının yükselmesine neden olmuştur.

Yunanistan, İspanya, Portekiz ve İngiltere’de kamu açığının iki yıldaki ortalaması iki haneli rakamlarda gerçekleşmiştir. Fransa ve İtalya’da da açık yüksek düzeylerde oluşmuştur. Yüksek düzeyde kamu açığı veren ülkelerden Yunanistan, İspanya, İtalya ve Portekiz ciddi bir türbülans yaşarken yine yüksek kamu açığı veren İngiltere ve Fransa’da bu düzeyde bir türbülans yaşanmamıştır.

Tablo 1: Kamu Açığı

	% GSYH Oranı			
	2007	2008	2009	2010
AB (27 ülke)	-0,9	-2,4	-6,9	-6,6
Euro Bölgesi (17 ülke)	-0,7	-2,1	-6,4	-6,2
Almanya	0,2	-0,1	-3,2	-4,3
Yunanistan	-6,8	-9,9	-15,7	-10,8
İspanya	1,9	-4,5	-11,2	-9,3
Fransa	-2,7	-3,3	-7,5	-7,0
İtalya	-1,5	-2,6	-5,3	-4,5
Portekiz	-3,2	-3,7	-10,2	-9,8
İngiltere	-2,7	-5,0	-11,4	-10,3

Kaynak:Eurostat

Son üç yılda karşılaştığımız diğer bir olgu da birincil dengede açık verilmesi olgusudur. Birincil dengede 2009 yılına kadar verilen fazlalık borcun sürdürülebilirliği ile ilgili endişeleri ortadan kaldırmış ve borçlanma maliyetlerinin belli bir seviyede tutulmasına yardım etmiştir. Ancak Küresel Krize karşı alınan önlemler nedeniyle 2009 ve 2010 yılında önemli düzeyde birincil açık verilmiş, 2011 yılında da iyileşme sağlanması mümkün olmamıştır.

3.2. Birincil Açık

Ekonomilerin borç ödeme kapasiteleri ile ilgili önemli bir kavramdır birincil açık ya da fazla. Birincil açık veren bir ekonominin borç ödeme kapasitesi olan değil borç yaratan bir ekonomi olduğu kabul edilir. Bu durumdaki bir ekonominin borç düzeyi de yüksek ise borçlarının sürdürülebilirliği ile ilgili endişeler artar. Borç düzeyi yüksek bir ekonomi birincil fazla vererek borç ödeme kapasitesi yaratır. Böylece

borçların sürdürülebilirliği riski azalır ve borçlanma maliyetleri kontrol edilebilir. Borç düzeyi yüksek bir ekonomi muhakkak surette birincil fazla vermelidir. Konsolide olarak kamu açığı verilse bile birincil fazla verilmesi şarttır. Ancak hem birincil açık veren hem de borç düzeyi yüksek bir ekonomi bu durumun değişeceğine ilişkin bir irade de ortaya koyamazsa borçların geri ödemesinin riskli olduğu düşünülür. Avrupa Borç Krizi'nin ortaya çıkmasının nedeni tam olarak budur.

Avrupa ekonomilerinde birincil dengenin izlendiği Tablo 2 incelendiğinde iki noktaya çarpılmaktadır. Birincisi kamu açığındaki artış, diğeri de buna bağlı olarak verilen birincil açıktır. 2009 öncesinde birincil fazla söz konusudur. Birincil fazla borçlanmanın sürdürülebilirliği algısını güçlendirmektedir. Faiz dışı fazlanın bugünkü değeri bütçe açığının değerine eşit ya da bu değerden fazla ise bütçe açığının sürdürülebilir olduğu sonucuna varılmaktadır. (Göktaş, 2008, s.47). 2008 Küresel Krizin ortadan kaldırılması için genişletici maliye politikası önlemleri alınmıştır. Borçlanmanın sürdürülebilirliği açısından kriz ortadan kalktığında mali disipline geri dönülmesi elzemdir. Ancak üst üste iki yıl yüksek kamu açığı ve birincil açık verildikten sonra mali disipline dönülmesi beklenirken açıkların artarak devam etmesi borçlanmanın sürdürülebilirliği ile ilgili kaygıların artmasına neden olmuştur. Euro Krizi için borçların sürdürülebilirliği ile ilgili şüphelerin belirleyici olduğu söylenebilir. Krizin yoğun olarak yaşandığı ülkelerde birincil açığın çok yüksek düzeylerde gerçekleştiği görülmüştür. Yunanistan, Portekiz, İspanya birincil açığın en yüksek düzeye ulaştığı ekonomiler. Tabloda Fransa ve İngiltere'nin birincil açıklarının da çok yüksek olduğu görülmüştür ancak bu ülkeler diğerleri gibi bir süreç yaşamadılar. Bunun birinci derecede ekonomilerin borçluluk düzeyinden kaynaklandığı söylenebilir.

Tablo 2: Birincil Denge

	% GSYH Oranı			
	2007	2008	2009	2010
AB (27 ülke)	1,8	0,4	-4,3	-3,9
Euro Bölgesi (17 ülke)	2,3	0,9	-3,5	-3,4
Almanya	3,0	2,7	-0,5	-1,8
Yunanistan	-2,0	-4,8	-10,6	-5,0
İspanya	3,5	-2,9	-9,4	-7,4
Fransa	0,0	-0,4	-5,1	-4,6
İtalya	3,4	2,5	-0,8	-0,1
Portekiz	-0,2	-0,6	-7,3	-6,8
İngiltere	-0,5	-2,7	-9,5	-7,4

Kaynak: Eurostat

3.3. Kamu Borcu

Maastricht Borçlanma Kriteri kamu borç stokunun milli gelire oranının %60'ı geçmemesi gerektiği şeklindedir. Bu kriterin 2007 yılında konsolide olarak sağlandığı görülmektedir. Ancak borçluluk oranı artan bir trenddedir. 2008 Küresel Ekonomik Krizi bu trendin de üzerinde bir artışa neden olmuştur. 2010 yılında AB için %80, Euro Bölgesi için %85 düzeyine ulaşılmıştır. Bu düzeyin söz konusu kriterin çok üzerinde olduğu açıktır. Münferit olarak bazı ekonomilerde sorun daha da ciddidir.

Kamu borçlarının milli gelire oranını veren Tablo 3'e bakıldığında hem yüksek kamu açığı verip hem de yüksek borçlanma düzeylerindeki ekonomilerin krizin en ağır hissedildiği ekonomiler olduğu görülmektedir. Ancak kamu açığı düşük olmasına rağmen borçlanma düzeyi yüksek olan İtalya süreci en sıkıntılı yaşayan ülkelerden biri iken kamu açığı yüksek olmasına rağmen Fransa ve İngiltere'de bu boyutta bir sorun yaşanmamıştır. Buradan ekonomideki borçluluk düzeyinin kamu açığının düzeyinden daha önemli bir etken olduğu söylenebilir. Öyleyse borçluluk düzeyini düşürmeyecek önlemler bu ülkelerin yaşadıkları sorunların çözümünde etkili olamayacaktır diyebiliriz. Öncelikli olarak yapılması gereken borç düzeyinin düşürülmesidir. Bunun için uzun vadede gelirin artışı ve mali disiplin etkili olurken kısa vadede borç traşlaması önemlidir. Bu ülkelerde borç traşlaması yapılmadan yalnızca mali disiplinin sağlanmasıyla sorunun çözüleceğini düşünmek doğru olmaz. Mali disiplin zorunlu olmakla birlikte borçluluk düzeyinin düşmemesi sonuç alınmasını imkansız kılabılır.

Tablo 3: Kamu Borcu

	% GSYH Oranı			
	2007	2008	2009	2010
AB (27 ülke)	59,0	62,5	74,7	80,2
Euro Bölgesi (17 ülke)	66,3	70,1	79,8	85,4
Almanya	65,2	66,7	74,4	83,2
Yunanistan	107,4	113,0	129,3	144,9
İspanya	36,2	40,1	53,8	61,0
Fransa	64,2	68,2	79,0	82,3
İtalya	103,1	105,8	115,5	118,4
Portekiz	68,3	71,6	83,0	93,3
İngiltere	44,4	54,8	69,6	79,9

Kaynak: Eurostat

4. SONUÇ

2008 yılında yaşanan küresel kriz için alınan önlemler Avrupa ekonomilerinin kamu maliyesi göstergelerinde önemli bozulmalara neden olmuştur. 2009 ve 2010 yıllarında ciddi biçimde birincil açık veren ekonomilerin 2011 yılında birincil fazlaya geçmesi ve mali disiplinin sağlanması beklenmiştir. Ancak beklenen gerçekleştirilemeyince borçların sürdürülebilirliği ile ilgili endişeler artmıştır. Bu endişelerin sonucu yeni bir kriz olmuştur. Avrupa Borç Krizi, AMB'nin uyguladığı para politikası tedbirlerine rağmen ortadan kalkmamıştır. Para politikasının mali disiplin olmaksızın başarılı bir sonuca ulaşması mümkün değildir. Avrupa ekonomilerinde para politikasında tek bir uygulayıcı olarak AMB bulunduğu için para politikası önlemleri alıp uygulamak uzun zaman almamıştır. Ancak maliye politikasında mevcut çok başlı yapı böyle bir karar alıp uygulama imkanı vermemiştir. Subsidiarite ilkesi gereği üye ülkelere bırakılan maliye politikası kriz döneminde zamanında, tekbaşlı ve etkili bir müdahalenin mümkün olmasını sağlamak amacıyla geri alınmak istenmektedir. Üye ülkeler bu konuda uzlaşmaya varmışlar ve süreç başlamıştır. Milli meclislerden geçirilebildiği takdirde maliye politikası belirleme ve uygulama konusundaki sorunlar çözüme ulaşmış olacaktır.

KAYNAKÇA

Akçay, B., (2008) "Avrupa Birliği'nin Ekonomik Kriterleri ve Türkiye", Maliye Dergisi, Sayı 155, Temmuz-Aralık 2008, s.11-38

Alexander, N., "The Elusive Quest For 'Fiscal Space' The World Bank, the IMF and the UNDP", <http://www.brettonwoodsproject.org/art-552326> (20.01.2011)

Aslan, A., (2009) "Bütçe Açığı Sürdürülebilirliğinin Dinamik Analizi: Türkiye Örneği", Maliye Dergisi, Sayı 157, Temmuz-Aralık 2009, s.227-234

Aydoğdu, F., (2004) "Faiz Dışı Fazla", Bütçe Dünyası Dergisi, Cilt 2, Sayı 19, Yaz 2004

Batirel, Ö. F., (2008) "Global Ekonomik Kriz ve Türk Kamu Maliyesi". İstanbul Ticaret Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, Yıl:7, Sayı:13, Bahar 2008, s.1-9

Cansız, H., (2006) “Türkiye’de Devlet Bütçelerinin Değişen Hedefi: Faiz Dışı Fazla Kavramı”, Afyon Kocatepe Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, Cilt 8, Sayı 1, s.67-87

Ceylan, R., (2010) “Türkiye’de Mali Sürdürülebilirlik Göstergeleri İstikrarlı mı?”, Maliye Dergisi, Sayı 158, Ocak-Haziran 2010, s.388-397

Göktaş, Ö., (2008) “Türkiye Ekonomisinde Bütçe Açığının Sürdürülebilirliğinin Analizi”, İstanbul Üniversitesi İktisat Fakültesi Ekonometri ve İstatistik Dergisi, Sayı:8, s.45-64

Gürdal,T., (2008) “Türkiye’de Faiz Dışı Fazla ve Borçların Sürdürülebilirliği (1975-2007 Dönemi)”, Afyon Kocatepe Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, Cilt: 10, Sayı: 2, s.417-442

İlhan, G., (2007) “Vergi Ödemeyi Etkileyen Ekonomik Faktörler”, Akademik Bakış, Sayı 12, Mayıs 2007, s.1-13

İnan, E. A., (2003) “Kamu Borç Stokunun Sürdürülebilirliği ve Türkiye”, Bankacılar Dergisi, Sayı 46, s.15-38

Karakurt, B. ve T. Akdemir., (2010) “Kurallı Maliye Politikası: Türkiye’de Kurallı Maliye Politikası Örnekleri”, Maliye Dergisi, Sayı 158, Ocak-Haziran 2010, s.246-247

Özmen, E. ve C. Yalçın., “Küresel Finansal Riskler Karşısında Türkiye’de Reel Sektör Finansal Yapısı ve Borç Dolarizasyonu”, Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası Çalışma Tebliği, Temmuz 2007

Saatci, M. Y., (2007) “Türkiye’de Bütçe Açıkları ve Finansman Şekilleri”, Bütçe Dünyası, Cilt: 2, Sayı: 26, Yaz 2007

Ulusoy, A. ve M. Cural., (2006) “Türkiye’de 1980 Sonrası Dönemde İç Borçların Sürdürülebilirliği”. Zonguldak Karaelmas Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, Cilt: 2, Sayı: 4, s.1-21